

Werkwoordschema

Werkwoordschema

tegenwoordige tijd	verleden tijd
speel	speelde
speelt	
spelen	speelden

gespeeld
gespeelde

Starten OBS de Schakel
HOOGEZAND

 www.owg.nl

Auteur: Jelle Boonstra

© Stichting OWG 1996 - 2004

Door op het linker icoon (schermbeeld) te klikken komt u op de site van de OWG.

Werkwoordschema

Auteur: J. Boonstra

© 1996-2004

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
Inleiding.....	2
Doel van het programma:.....	2
1. Het leerlingenprogramma.....	3
Starten.....	3
Het namenschermb.....	3
Werkwoordpakket kiezen.....	3
Hoofdmenu.....	4
Schema aanvullen.....	5
Schema plaatsen.....	6
Zin met schema.....	7
Zin invullen.....	8
Kies woord in zin.....	9
2. Het lerarenprogramma.....	10
Resultaten bekijken.....	10
Sorteren.....	10
Wissen.....	10
Werkwoordpakketten aanpassen.....	12
Nieuw pakket.....	12
Open pakket.....	13
Bewaar pakket.....	13
Opslaan als	13
Verwijder pakket.....	13
3. OWG Central Unit, een centrale database.....	14
4. De spraaksynthese, ScanSoft® RealSpeak™.....	15
5. Systeemeisen.....	15
6. Installatie.....	15

Adres

OWG-Bureau BV
Postbus 1206
6040 KE ROERMOND (NL)

Fax : +31(0)475 - 333 866
Servicedesk : +31(0)475 - 355 850

Bereikbaar

Maandag, donderdag, vrijdag: 08.30 – 13.00 uur
Dinsdag: 08.30 – 12.00 uur
Woensdag: 13.30 – 16.30 uur

E-mail: helpdesk@bureau.owg.nl

E-mail: bureau@owg.nl

Bezoek ook www.owg.nl en www.owgthuis.nl

Inleiding

Dit programma biedt de mogelijkheid om werkwoordschema's te oefenen. Hiervoor worden vijf verschillende oefenvormen aangeboden.

Standaard worden een aantal pakketten met werkwoorden aangeleverd, maar het is ook mogelijk deze te wijzigen of zelf geheel nieuwe pakketten aan te maken. De meegeleverde bestanden passen bij de methode Taal Actief voor groep 7 en 8. U kunt deze bestanden ook gebruiken voor het voortgezet onderwijs. Voor NT2 kunt u, afhankelijk van de methode, zelf pakketten maken.

Door gebruik van de spraaksynthese worden alle woorden, zinnen en feedback met behulp van de rechter muisknop uitgesproken.

Doel van het programma:

- oefenen van de werkwoordsvormen m.b.v. een schema;
- correct leren schrijven/spellen van werkwoordsvormen;
- plaatsen van een werkwoord in een zin.

1. Het leerlingenprogramma

Starten

Dubbelklik het icoon: **Werkwoordschema** of klik in het introductiescherm op de knop **Start**.

Het namenscherm

Klik in het linkervenster een groep of klas aan en daarna in het rechtervenster een van de namen. Klik daarna op de groene knop 'Verder'

Werkwoordpakket kiezen

De meegeleverde oefeningen horen bij de werkwoordpakketten van Taal Actief groep 7 en 8. U kunt het aantal werkwoordpakketten echter ook zelf uitbreiden.

Hoofdmenu

Er kan een ander werkwoordpakket worden gekozen door op de knop **Ander pakket** te klikken. Een andere leerlingnaam kiezen kan door de knop **Andere leerling** te klikken.

Wanneer de spraaksynthese van de OWG op uw computer geïnstalleerd is, is bovendien de keuzeoptie **Gebruik de spraak** zichtbaar. Is het vakje niet aangevinkt, dan maakt het programma geen gebruik van de spraaksynthese

Verder kan er een keuze worden gemaakt uit een van de vijf oefenvormen.

Schema aanvullen

The screenshot shows a software window titled 'Werkwoordschema - Schema aanvullen'. At the top, the verb 'zwaaien' is displayed. Below it, a table is organized into two columns: 'tegenwoordige tijd' (present tense) and 'verleden tijd' (past tense). The rows correspond to the subjects 'ik', 'hij', and 'wij'. The 'tegenwoordige tijd' column contains input fields for 'ik' (empty), 'hij' (filled with 'zwaait'), and 'wij' (filled with 'zwaaien'). The 'verleden tijd' column contains the words 'zwaaide' and 'zwaaiden'. Below the table, the 'voltooid deelwoord' (past participle) is shown as 'gezwaaid'. A 'Bijzondere tekens' (special characters) box contains 'é è ë ÿ ç'. A speech bubble from a cartoon character says 'Vul het ontbrekende woord in.' (Fill in the missing word). At the bottom, there are buttons for 'Goed 2', 'Fout 0', 'Nummer 1', 'Everdien', and a 'Menu' button.

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	<input type="text"/>	zwaaide
hij	zwaait	
wij	zwaaien	zwaaiden

voltooid deelwoord

Bijzondere tekens:

Vul het ontbrekende woord in.

Goed 2 Fout 0 Nummer 1 Everdien Menu

De ontbrekende werkwoordsvorm moet worden ingetypt (afsluiten met <Enter>). Daarna verschijnt de knipperende cursor in een ander vak en moet dit ontbrekende woord worden ingevuld tot 5 vakken aan de beurt zijn geweest.

Wordt tot twee maal toe een woord fout ingevuld, dan wordt het juiste woord met witte letters ingevuld.

Wordt het woord correct ingevoerd, dan wordt het uitgesproken indien de spraaksynthese op de computer is geïnstalleerd.

Wanneer er geen knipperende cursor te zien is en wel een leeg vak waar een woord ingevuld moet worden, klik dan met de muiscursor binnen het invulvak.

Bijzondere tekens kunnen worden ingevoegd door er eentje met de muis aan te klikken in het vakje "**Bijzondere tekens**".

Nadat vijf woorden van een werkwoord zijn ingevuld kan een leerling op de groene knop **Verder** klikken om het volgende werkwoord te oefenen.

Schema plaatsen

Werkwoordschema - Schema plaatsen

zwaaien

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik		
hij	zwaait	zwaaide
wij		

voltooid deelwoord **gezwaaid**

Waar hoort dit woord in het schema?

zwaai

Goed: 0 Fout: 0 Nummer: 1 Everdien [Menu](#)

Er komt een leeg schema op het scherm. Onder aan het schema verschijnt een van de werkwoordsvormen. Dit woord wordt uitgesproken indien de spraaksynthese op de computer is geïnstalleerd.

Klik in een van de vakken om aan te geven waar dat woord geplaatst moet worden. Er kan eventueel een reeds ingevuld vak worden aangeklikt; het woord dat in dat vak stond kan daarna ergens anders worden geplaatst.

Pas als alle zes woorden ergens zijn geplaatst, worden de resultaten nagekeken door de computer. Woorden die niet goed werden geplaatst, worden rood gekleurd en na een druk op de knop **laat goede woorden zien** worden de fout geplaatste woorden verbeterd.

Na een klik op de groene knop **Verder** onder aan het scherm kan het volgende werkwoord worden geoefend.

Zin met schema

Werkwoordschema - Zin met schema

De acrobaten waagden hun leven .
Wie niet waagt, die niet wint.
De stuntman kreeg veel applaus na zijn gewaagde sprong.

Ik heb een tweede poging ..... .

wagen

waag	waagde
waagt	waagden
wagen	gewaagd
	gewaagde

Welk woord uit het schema moet op de stippen staan?

Goed: 11 Fout: 1 Nummer 3 Everdien Menu

Van elk gekozen werkwoord moet in drie of vier zinnen een van de werkwoordsvormen van het uitgebreide schema worden gekozen.

De gevraagde vorm moet gekozen worden door een van de vakken van het schema aan te klikken. Wanneer de persoonsvorm moet worden ingevuld, wordt vermeld of dit in de tegenwoordige tijd of in de verleden tijd moet staan.

Wordt tot twee keer toe een fout woord aangeklikt, dan wordt de knop met het goede antwoord donkerder groen. Daar moet dan nog worden geklikt.

Wordt het goede woord aangeklikt, dan wordt de gehele zin uitgesproken indien de spraak-synthese op de computer is geïnstalleerd.

De ingevulde zinnen worden per werkwoord boven aan het scherm neergezet.

Klik op de groene knop **Verder** om door te gaan met het volgende werkwoord als alle zinnen van een werkwoord zijn ingevuld.

Zin invullen

Op het scherm staat een zin waarin een of twee woorden ontbreken. Het hele werkwoord staat onder de zin (met de vermelding of het tegenwoordige tijd of verleden tijd moet zijn). De leerling moet de juiste werkwoordsvorm typen, gevolgd door <Enter>.

Bij sommige werkwoorden bestaat de persoonsvorm uit twee delen. Deze twee delen moeten gescheiden door een spatie direct na elkaar worden getypt, (daarna pas <Enter> drukken)!

Wordt het werkwoord drie keer verkeerd ingetypt, dan verschijnt het goede werkwoord in het vak en wordt dit ingevuld in de zin.

De ingevulde zinnen worden per werkwoord boven aan het scherm neergezet en worden na het invullen uitgesproken indien de spraaksynthese op de computer is geïnstalleerd.

Bijzondere tekens kunnen worden ingevoegd door er eentje met de muis aan te klikken in het vakje "Bijzondere tekens".

Klik op de groene knop **Verder** om door te gaan met het volgende werkwoord als alle zinnen van een werkwoord zijn ingevuld.

Kies woord in zin

Hierbij hoeft per werkwoord slechts één zin te worden ingevuld. Er verschijnt op het scherm een zin met daaronder het rijtje met alle werkwoorden. Eerst moet de leerling het werkwoord kiezen dat het beste in de zin past.

Er kan maximaal twee keer een onjuist werkwoord worden aangeklikt. Hierna moet de juiste vorm van het werkwoord worden ingetypt op dezelfde manier als bij het onderdeel Zin invullen.

Klik op de groene knop **Verder** om door te gaan met het volgende werkwoord als alle zinnen van een werkwoord zijn ingevuld.

2. Het lerarenprogramma

Om in het lerarendeel van het programma te komen drukt u in het namenscherm van de leerlingen de toetscombinatie Crtl-L. U komt dan in het lerarenmenu met de opties **Resultaten bekijken** en **Werkwoordpakketten** bewerken.

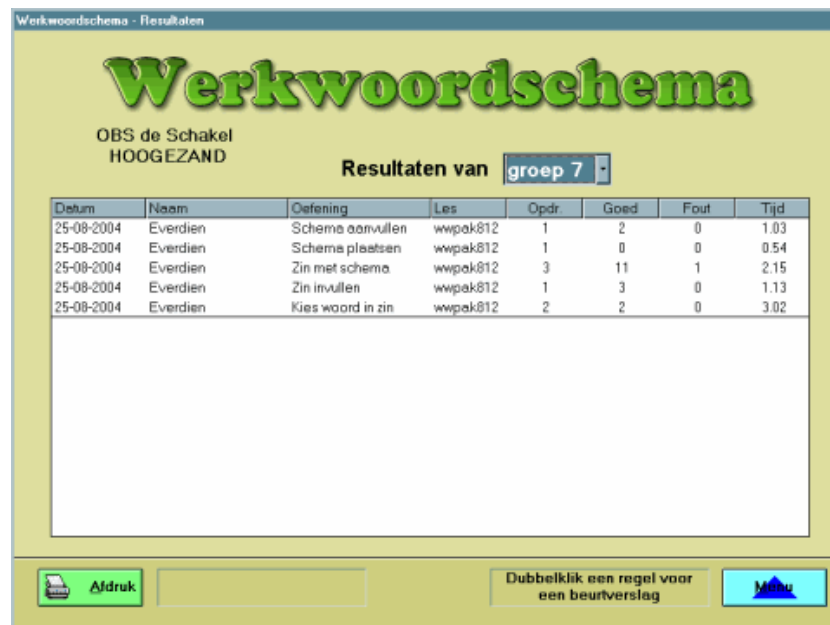
Resultaten bekijken

Sorteren.

De resultaten zijn op verschillende manieren te sorteren, op datum, naam, oefening, lesje, aantal opdrachten, aantal goed, aantal fout en op verbruikte tijd. U sorteert door op een grijze knop boven een kolom te klikken.

Wissen.

Door een of meer regels te selecteren (met behulp van Shift) kunt u deze wissen door te klikken op de knop **Wissen** die dan onder de tabel staat.

Datum	Naam	Oefening	Les	Opdr.	Goed	Fout	Tijd
25-08-2004	Everdien	Schema oorvullen	wwpak812	1	2	0	1.03
25-08-2004	Everdien	Schema plaatsen	wwpak812	1	0	0	0.54
25-08-2004	Everdien	Zin met schema	wwpak812	3	11	1	2.15
25-08-2004	Everdien	Zin invullen	wwpak812	1	3	0	1.13
25-08-2004	Everdien	Kies woord in zin	wwpak812	2	2	0	3.02

Door te dubbeltklikken op een van de regels krijgt u een overzicht van de goede en foute antwoorden van de betreffende les.

De foute antwoorden kunt u snel herkennen door het kruisje wat ervoor staat.

U kunt dit overzicht afdrukken door op de groene knop Afdruk te klikken.

Beurtverslag

Werkwoordschema

OBS de Schakel
HOOGEZAND

Beurtverslag van Everdien
wwpak812 Zin met schema op 25-08-2004

Goed:	Eerste fout:	Tweede fout:	Derde
(tt) hy	(vt) hy zwaide	(tt) hy zwaait	

Afdruk Menu

Werkwoordpakketten aanpassen

Klik in het lerarenmenu op de knop **Werkwoordpakketten**.

In het nu volgende invoerscherm kunt u de werkwoordpakketten bewerken en nieuwe pakketten toevoegen

Nieuw pakket

Klik in menu **Bestand** op **Nieuw pakket**. Alle eventueel ingevulde woorden en zinnen van een vorig pakket worden verwijderd en u kunt maximaal 25 werkwoorden in een pakket kwijt.

	geven	
1	geef	gaf
2	geeft	
3	geven	gaven
6	gegeven	
7	gegeven	

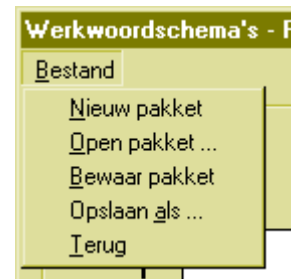
Vul bij de zinnen i.p.v. persoonsvorm, deelwoord of bijv. naamwoord het betreffende nummer uit bovenstaand schema in!

Ik 1 hem nog een laatste kans.
Een 7 paard mag je niet in de bek kijken.
Meester heeft ons straf 6 toen we te laat kwamen.
Hij werd boos en 4 me een draai om de oren.

Auditief Klik op deze knop om de uitspraak te beluisteren.

3 werkwoorden
Nieuw werkwoord

obs De Schakel, Hoogezand

Klik op de knop **Nieuw werkwoord** om een werkwoord toe te voegen aan de lijst

Bovenaan typt u het volledige werkwoord. Zodra u op de Enter toets drukt, verschijnt het woord ook in de lijst met werkwoorden aan de rechterkant van het scherm.

Vul daarna de rest van het schema in, steeds gevolgd door Enter.

1. 1e persoon enkelvoud tegenwoordige tijd;
2. 2e en 3e persoon enkelvoud tegenwoordige tijd;
3. 1e persoon meervoud tegenwoordige tijd;
4. verleden tijd enkelvoud;
5. verleden tijd meervoud;
6. voltooid deelwoord;
7. gebruikt als bijvoeglijk naamwoord.

Onder het schema kunnen daarna drie of vier zinnen ingetypt worden op de volgende manier:

- zin 1 tegenwoordige tijd (ik, hij of wij vorm);
- zin 2 verleden tijd (ik/hij of wij vorm);
- zin 3 het voltooid deelwoord;
- zin 4 indien mogelijk met het werkwoord gebruikt als bijvoeglijk naamwoord.

De zin moet worden getypt met op de plaats van het in te vullen woord het nummer dat het betreffende woord heeft in het schema.

Bijvoorbeeld: (lopen)

De boze man 2 kwaad weg.

Sommige werkwoorden worden in bepaalde situaties in twee delen gesplitst. Het tweede deel moet worden aangegeven met het teken "@"

Bijvoorbeeld: (aankomen)

Hoe laat 2 de trein @?

Wanneer op uw computer de spraaksynthese van de OWG is geïnstalleerd, heeft u de mogelijkheid om de uitspraak van de woorden en de zinnen te beluisteren en eventueel aan te passen.

U klikt op de knop **Auditief** om de woorden te beluisteren.

Bij het veranderen van een woord (visueel) wordt meteen het auditieve woord ook aangepast. Dit bespaart u een hoop typwerk, maar heeft als gevolg dat u na het veranderen van een woord altijd eerst weer de uitspraak moet controleren.

In de auditieve modus kunt u, om de woorden rustiger te laten uitspreken gebruik maken van koppelstreepjes tussen de verschillende delen. Het programma gaat er dan van uit dat het een werkwoord betreft dat gesplitst moet worden (oplossen lost op)

U kunt daarna aan een volgend werkwoord beginnen door op de knop **Nieuw werkwoord** te klikken.

U kunt ook een eerder werkwoord met bijhorende zinnen bekijken door een werkwoord in de lijst aan te klikken.

Open pakket

Kies een werkwoordpakket uit het dialoogscherf Bestand openen.

Voor elk werkwoord is er een schema met daarboven het hele werkwoord en daaronder drie of vier zinnen. Door in de lijst met werkwoorden rechts een werkwoord aan te klikken wordt het schema voor dat werkwoord ingevuld en kunt u dit bekijken en/of wijzigen.

Bewaar pakket

Om de wijzigingen op te slaan kiest u dit in het menu Bestand. Het pakket wordt met dezelfde naam opgeslagen.

Opslaan als ...

Als het pakket nog geen naam had of wanneer u een pakket onder een andere naam wilt opslaan kiest u voor deze mogelijkheid.

Verwijder pakket

Met dit menu-onderdeel kunt u een van de pakketten verwijderen. Echter het pakket wordt niet meteen verwijderd, maar krijgen een ander naam, zodat het niet meer te benaderen is. Mocht u het pakket toch weer willen gebruiken, verander dan via de Windows Verkenner de naam van het pakket (dat nu eindigt op BAK) in de naam van het pakket.pak.

3. OWG Central Unit, een centrale database

Dit programma maakt gedeeltelijk gebruik van de OWG Central Unit. Hierbij worden alleen de namen ingelezen.

Een van de onderdelen van de OWG software is de centrale opslag van gegevens. De **OWG Central Unit (OCU)** - is een volgende stap om het **gebruik** van software te vereenvoudigen. Tot voor kort moesten nog alle namen van leerlingen en groepen per programma afzonderlijk door de leerkracht worden ingevoerd. Elke programmeur had zijn eigen idee over hoe dat moest gebeuren. Dat is ook zo met de presentatie van de resultaten. Het grote nadeel hiervan was dat bij het gebruik van veel verschillende OWG programma's telkens de namen opnieuw moesten worden ingevoerd. Bij enkele programma's bestaat al de mogelijkheid om leerlingnamen te importeren uit edex bestanden.

De OCU is een databasefaciliteit die met alle nieuwe programma's meegeleverd gaat worden en is ontstaan door de vraag uit het veld om leerlingennamen en resultaten op een eenvoudige manier toegankelijk te maken. Als OWG kennen we als geen ander dit probleem door het grote aanbod aan educatieve software. In deze databasefaciliteit worden één keer alle leerlingennamen ingevoerd. Dit kan door intypen of door het importeren vanuit edex bestanden. Is deze database eenmaal gevuld met leerlinggegevens, dan zullen alle nieuwe programma's hiervan automatisch gebruik maken. Ook de resultaten die leerlingen behalen, worden van een aantal programma's in deze OCU overzichtelijk per programma bijgehouden. Zo ontstaat er per leerling per programma een duidelijk overzicht van de resultaten van de leerling.

De resultaten van *Werkwoordschema* worden (nog) niet in deze OCU bijgehouden; deze worden in het programma bijgehouden en gepresenteerd.

Het invoeren /inlezen van namen en groepen gaat bij *Werkwoordschema* wel via de OCU.

4. De spraaksynthese, ScanSoft® RealSpeak™

Een van de onderdelen van de OWG software is de toevoeging van spraaksynthese. De OWG heeft in het verleden steeds gezocht naar mogelijkheden om de software voor een zo groot mogelijk "publiek" toegankelijk te maken. Bij sommige programma's komt dat tot uiting door aparte versies te ontwikkelen voor Nederland en Vlaanderen. Andere programma's werden raamwerkprogramma's die d.m.v. vullingen voor meerdere groepen inzetbaar zijn. Op het moment is de techniek zover dat de toevoeging van geluid aan educatieve programma's erg dichtbij komt: De ontwikkeling van spraaksynthese biedt mogelijkheden die ook toepasbaar zijn in de OWG software. Het geluid kan dan op 2 manieren van toegevoegde waarde zijn:

De opdrachten die de voortgang van het programma bepalen, zullen worden uitgesproken: "Klik nu op de groene knop" is nu ook te horen. Voor kinderen die auditief zijn ingesteld en voor kinderen die moeite hebben met het leesproces, zal dit een welkome toevoeging zijn. Zij kunnen zich zo meer concentreren op de inhoud van het programma.

Daarnaast zullen ook inhoudelijke elementen als plaatsnamen, woorden en sommen worden uitgesproken bij programma's waar dit wenselijk en functioneel is. Ook hier geldt weer dat van deze toevoeging van geluid aan de software, alle kinderen zullen profiteren, maar met name de kinderen die moeite hebben met het leesproces, waaronder dyslectische kinderen en kinderen met een visuele handicap.

De spraaksynthese wordt uitgeleverd als apart programma. Dit programma zal dan eenmalig op iedere computer die gebruik wil maken van de spraak, geïnstalleerd moeten worden (maximaal 30 computers). Elk OWG programma waarin de spraaksynthese is verwerkt kan dan dit aparte programma "aanspreken" waardoor de toevoeging van geluid wordt gerealiseerd.

Werkwoordschema heeft de mogelijkheid om gebruik te maken van de spraaksynthese. Als deze is geïnstalleerd, zal de spraaksynthese in het programma gebruikt worden.

5. Systeemeisen

Intel-Pentium III-/500 MHz-Processor (of gelijkwaardige AMD-Processor) of hoger.
128 MB RAM of hoger.

Microsoft Windows XP, Windows Millennium, Windows 2000, Windows 98 SE met IE 5.5 of hoger.

Creative Labs Sound Blaster 16 of gelijkwaardig.

6. Installatie

Zie handleiding op cd-rom.